

Література:

1. Іванов Ю. Функції податків та податкове регулювання / Ю. Іванов // Формування ринкової економіки в Україні. - 2009. - № 19. - С. 36-43.
2. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування : монографія / [за заг. ред. Ю. Б. Іванова]. - Х., 2007. - 445 с.
3. Іванов Ю. Б. Проблеми податкового регулювання і планування податкових платежів : наукове видання / Ю. Б. Іванов. - Х., 2006. - 240 с.
4. Гланц В. Н. Сутність та елементи податкового регулювання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/VUABS/2011_2/31_04_04.pdf.

Іван Поливода

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, доцент Заклекта-Берестовенко О.С.

РОЛЬ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ ГРОМАД

Найважливішою ознакою демократичного розвитку країни є наявність в ній місцевого самоврядування здатного забезпечити ефективне функціонування територіальних громад, вирішувати питання соціально-економічного розвитку. Така здатність потребує відповідного фінансового забезпечення та дотримання принципу децентралізації влади. Згідно чинного законодавства держава гарантує дохідну базу місцевого самоврядування, яка має бути достатньою для забезпечення населення послугами на рівні мінімальних соціальних стандартів. Проте нинішня модель бюджетних відносин в Україні характеризується надмірною централізацією податкових надходжень, асиметрією між зобов'язаннями та доходами органів місцевого самоврядування [1, с. 221].

Існування місцевих податків і зборів відповідає в першу чергу інтересам територіальних громад, від імені яких діють органи місцевого самоврядування, оскільки такі платежі є виключно їх фінансовою базою. Виходячи з цього, метою введення місцевих податків і зборів є забезпечення місцевих органів влади коштами, необхідними для здійснення їх завдань і функцій, що перебувають у їх самостійному розпорядженні і концентруються у відповідних бюджетах.

На сьогодні в системі місцевого оподаткування існує ряд не розв'язаних проблем. Перш за все інститут місцевих податків та зборів перебуває в стадії становлення, про що свідчить їх незначна частка в доходах місцевих бюджетів. По-друге, практика справляння місцевих податків та зборів в Україні за останні роки виявила багато недоліків, які зумовлені невирішеністю як суто теоретичних проблем, так і невизначеністю багатьох технічних процедур – механізму обчислення, пріоритетів у наданні пільг, планування місцевих податків та зборів. Тому зараз перед вченими стоїть основна задача створити таку модель місцевого оподаткування, яка б забезпечила стабільну фінансову базу місцевого самоврядування, основу яких повинні складати місцеві податки та збори [2, с. 62-63]

Розглядаючи місцеві бюджети розвинених країн, слід відзначити високий ступінь їх автономії, порівняно з Україною, яка досягається в основному за рахунок значної питомої ваги місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів. Зазначене пов'язане з історичними особливостями становлення місцевого оподаткування у розвинених країнах, а також – прагненням місцевих органів влади до фінансової самостійності, що сприяє розвитку територіальних громад та забезпеченню необхідних соціальних послуг населенню. Наприклад, у Бельгії, Данії, Великобританії доходи від місцевих податків перевищують 20% бюджетних доходів. В цих країнах домінуючу роль відіграють загальнодержавні податки, які розподіляються зверху вниз. В Німеччині місцеві податки складають 45% загальної суми надходжень до місцевих бюджетів, Франції - 48%, Японії - 55%, США - 65%, Австрії - 72%. Такі данні свідчать про те, що у вказаних країнах місцеві податки і збори є важливим джерелом доходів місцевих бюджетів [2, с. 65].

В Україні за рахунок місцевого оподаткування формується незначна частка доходів місцевих бюджетів, що передбачає подальше удосконалення структури та механізму адміністрування місцевих податків і зборів. Удосконалення національної системи податкових відносин у сфері місцевого оподаткування може відбуватися за двома напрямками: з одного боку, скасування малоефективних податків і зборів, з іншого, – запровадження нових, ефективніших податків і зборів, що дадуть можливість максимально використувати потенціал того чи іншого регіону та оптимально наповнювати місцеві бюджети.

Література:

1. Проць Н. В. Формування податкових надходжень місцевих бюджетів в контексті бюджетної децентралізації [Електронний ресурс] / Н. В. Проць // Фінансовий простір. - 2015. - № 1. - С. 221-229. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2015_1_30
2. Волохова М. П. Сучасний стан та напрями вдосконалення справляння місцевих податків і зборів України [Електронний ресурс] / М. П. Волохова // Економічні інновації. - 2014. - Вип. 57. - С. 62-71. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecinn_2014_57_9

Василина Приймак

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, доцент Заклекта-Берестовенко О. С.

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

Податки - найважливіше джерело формування доходів держави, які, в свою чергу, використовуються для вирішення економічних, соціальних, оборонних завдань, на розвиток освіти, науки, культури. Держава не може існувати за рахунок лише добровільних, благодійних надходжень. Вона повинна мати бюджет із стабільним джерелом надходжень, роль яких виконують, в першу чергу, податки. Однією з важливих статей у податкових доходах бюджету України виступають акцизи. Одним з невід'ємних елементів податкових систем країн світу є сьогодні індивідуальний (нетоварний) акциз, який в Україні має своє втілення у функціонуванні такого податку як акцизний податок [1, с. 4]. Термін «акциз» походить від старофранцузького слова «accise», що означає «оцінка для оподаткування». Також термін акциз може мати походження від латинського «accidere», що означає «вирізати» спеціальні насічки на спеціальному вимірювальному пристрої, який показував кількість алкогольного напою у пляшці з метою його оподаткування. Акциз поряд із митом є однією із найбільш ранніх форм оподаткування.

Акцизний податок (до 2011 р. – акцизний збір) – це різновид непрямих податків, яким оподатковуються високорентабельні та монополні товари, що включається у ціну товару та платниками якого виступають кінцеві споживачі товару, на який нараховується акциз [2, с. 43]. Відповідно до Податкового кодексу України: «Акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції), а також особливий податок на операції з відчуження цінних паперів та операції з деривативами» [3].

У період економічного спаду, коли доходи зменшуються, споживання підакцизних товарів різко скорочується, що призводить до зменшення надходжень до бюджету від цього податку, а в період економічного зростання, навпаки, надходження збільшуються темпами, які перевищують темпи розвитку економіки. З іншого боку, завдяки високій еластичності надходжень від акцизного збору відносно динаміки національного доходу, цей податок є ідеальним з точки зору «вбудованого стабілізатора» економічного циклу.

Поряд з фіскальною функцією акциз, як і будь-який інший податок, має і регулююче значення. Регулююча функція акцизного податку проявляється у декількох напрямках, серед яких можна виділити: